

A lorsche kolostor

Története és jelentősége

A lorsche kolostor megalapítása és kezdetei igazán szerényen hatnak: gróf Cancor és édesanyja Williswinda, akik a rupertini dinasztiából származó egyik legbefolyásosabb és legismertebb család tagjai, megalapítanak 764 körül egy kis kolostort. Valószínűleg egy római kori birtok helyén, amely az egykori bővízü Weschnitz folyó kanyarulatában, mint egy sziget, helyezkedett el. A korai középkor egyházjog alapján a kolostort és a Szent Péternek és Pálnak felszentelt templomját, 764-ben odaajándékozták egyik rokonuknak a metzi Chrodegang érseknek, aki ebben az időben az egyetlen egy érsek az Alpoktól északra. Legkésőbb akkor, amikor a kis kolostor tulajdonjogát átruházták a metzi érsekre Chrodegangra, megindul Lorsch hirtelen a „nagy” történelem középpontja felé, részese lesz Chrodegang nagy terveinek – mindenek előtt a kolostort ellátták relikviával, amit Chrodegang Rómából kapott. A római Szent Nazarius vértanú erekjéit.

Egy Szent erekjének a birtoklása a kolostornak a gyors gazdasági felemelkedését biztosította.

A nemesi saját tulajdonú kolostortól a királyi kolostorig

Csak néhány évtizeddel a kolostor megalapítása után Lorsch már a leggazdagabb földbirtokosokhoz tartozik. Jellemzően a korai középkorra, földbirtokok illetve sok kis település teljesen szétszórtan, - a Rajnától keletre egészen a mai északi-tengerig Hollandiánál és még le is a jelenlegi Svájcig, - tartozott a kolostorhoz. 766-ban lángra kapott egy tulajdonviszonyért folyó vita Chrodegang testvére, Gundeland és gróf Cancor fia között. Ez a vita sem akadályozta meg a gyorsan növekedő apátság áthelyezését a későbbi székhelyre (767-774) egy jégkorszaki dűnére, csak pár száz méterre a Weschnitz-szigettől. 772-ben Gundeland elvitte a jogvitát az utolsó jogi hatóság elé, Nagy Károly udvari bírósága elé. Nagy Károly Gundeland javára döntötte el az ügyet és Gundeland Lorsch kolostorát minden földbirtokával és vagyonával együtt Nagy Károly királynak ajándékozta, aki így az apátság új tulajdonosa lett.

Kiváltságok és kötelezettségek

Íly módon Lorsch nemesi saját tulajdonú kolostorból királyi kolostorrá vált és ezért a lorsche apátság Nagy Károly védelme alatt kiváltságos lett és megszerezte a saját apátválasztás jogát. Lorschnak, rendelkezve egy királyi kolostor jogaival, vagyis a birodalom területén, voltak természetesen kötelezettségei is: a szerzeteseknek a királyi családjáért és a birodalomért kellett imádkozniuk, évi juttatásokat vártak el tőlük és katonai szolgálatot kellett teljesíteni, amit természetesen nem a szerzeteseknek hanem a kolostor szabad hűbéreseinek kellett biztosítani. Ezen kívül voltak még további kötelezettségvállalások is: az apátságnak el kellett látnia a király és a király képviselőinek szolgálatát, ha ezek a közelben voltak és az apátoknak diplomáciai szolgálatokat kellett nyújtaniuk. Egyértelműen látható, hogy egy korai középkori királyi kolostor teljesen más mint egy nyugodt hely egy Szent sírja mellett, ahol csak imádkozni és szemlélődni lehet. A kolostorok a franki birodalom uralkodásának fontos helyeivé váltak. Az apátjai nagyra becsült és teljes hatalommal ellátott képviselői voltak a királyi udvarnak és emiatt az uralkodó közvetlen környezetéhez tartoznak.

Magas rangú látogatások

A Szent Nazarius apátság történetében újra és újra olyan különösen kiemelkedő események zajlottak, amelyek az apátság fontosságát kihangsúlyozzák: például, 774 szeptember 1-én amikor Nagy Károly hatalmas kísérettel útközben - Olaszországból Fritzlara készülve - Lorschban megszállt, a kolostor új templomának megszentelése alkalmával. Ez a szertartás kiemeli a kolostor hamar elért fontos pozícióját. Alig több mint egy évszázaddal később, közvetlenül Német Lajos király halála után, aki Nagy Károly unokája, a kolostor a történelem fontos eseményének részese lesz: az első „német” király és dinasztiajának a temetkezési helye lesz. Német Lajos király, fia ifjabb Lajos király (elhunyt 882), unokája Hugo (elhunyt 879) vannak itt eltemetve. És még később is használták ezt a 876 és 882 között elkészült beépített kriptát - amit régi nevén ecclesia variaként említ a kolostor története - más fontos személyiségek eltemetésére, névszerint: Kunigunda (elhunyt 915) aki, a német trónon az első nem karolingiai uralkodó király, I. Konrád király felesége. 1090-ig kerekén húsz uralkodói látogatást számlálnak Lorschban. 1052-ben még egy pápa is meglátogatta Lorschot. IX. Leó pápa, aki a Nazariusbazilikában - valóban inkább a vele határos kriptában – megszentelt egy oltárt. Az uralkodó érdekeltsége az apátság belügyében, ahonnan a reformok jönnek, úgy nyilvánul meg, hogy például megszűnik a kolostor saját apátválasztási joga (895-956). Vagyis az uralkodó válsztotta ki az apátokat, az úgynevezett „ajánlott-apátokat”, köztük olyan fontos személyiségeket mint az augsburgi Adalbero püspököt, vagy a kölni Brun érseket, aki Nagy Ottonnak az öccse. Éppen Brun volt az, aki megteremtette a kolostor újabb felvirágzásának feltételeit : 951-ben ő vezette be Lorschban a gorzeából kiinduló reformmozgalmat, az úgynevezett gorzeai rendet (ordo Gorziensis), sőt Brun a kolostort ennek a mozgalomnak a központjává ki is építette. Ez a gorzeából kiinduló reformmozgalom elterjedt más városokba is, mint Corvey, Fulda, St. Gallen, St. Martin (Köln) és Amorbach. 956-ban I. Otto megint bevezette a régi jogokat és a kolostor kiváltságainak segítségével gazdaságilag megerősítette Lorschot. 956 és 1067 között a következő városok rendelkeztek vásár- és vámkiváltságokkal meg érmenyomtatási jogokkal: Bensheim (956), Stein (995), Weinheim (1000), az elzasszi Brumath (1000), a Rajna parti Oppenheim (1008) és végül maga Lorsch is (1067).

Udalrich apát és a Starkenburg

A lorsche apát Udalrich a kiváltságok jogai felfüggesztésének tervei ellen energikusan védekezett: a kolostor látótávolságán belül felépítette Starkenburgot és 1066-ban felvonult egy hatalmas, 1200 katonából álló, fegyveres lovas sereggel, azért, hogy a fiatal uralkodót, IV. Henriket lebeszélje terveiről. Ténylegesen úgy tűnik, hogy Lorsch a fent említett Udalrich apát ideje alatt egy harmadik csúcspontot ért el. Ez mind felismerhető a scriptorium („írócsarnok”) tevékenységében meg abban is, hogy milyen erőteljesen feljlesztették a lakótelepek gyarapítását az Odenwaldban. 863 és 875 között egy testvérkolostor alapításának a kezdetét a Heidelberg közelében lévő Heiligenbergre helyezték. Ezt a testvérkolostort viszont először igazában 1023-ban adták át, kezdte el működését. Az első ill. eredeti „anyakolostor” a Weschnitz folyónál, amit Altenmünsternek neveznek, még mindig működött, de 1071-ben alárendelték a lorsche apátságnak. Legvégül 1130 körül, elkészült a neuburgi kolostor a Neckar folyónál, szintén Heidelberg közelében, amely még ma is mint egy bencés apátság működik. De sajnos a lorsche apátság kiváltságos helyzete veszélybe került. Ezekben az időkben ez nem csak azt jelenti, hogy az uralkodó saját jogait kivitelezheti, hanem azt is, hogy az egyházi és világi birodalmi arisztokrácia, akik már a kormányzást régóta befolyásolták, szintén egy nagy veszély volt a lorsche apátság kiváltságai számára. A továbbiakban feltűnik, hogy azokból a földterületekből, amik a kolostor rendelkezésére állnak, egyre kevesebb lesz. Ennek oka egyrésztben a feudalizmus ill. hűbér fejlődése, másrésztben meg az, hogy a nagy hatalommal rendelkező hűbérurak a kolostori földbirtokokat „kisajátították” és így inkább egyre jobban saját politikát csináltak, ami bizonyos körülmények között nem az apátság érdekeit képviselte.

A bencés korszak vége

Mind e két jelenség, a háttérben szerepet játszva, 1229-ben a kolostor kiváltságainak elvesztéséhez vezet. Az új jogi rendszer végrehajtása egyenlő a bencés korszak végével amely a történet szerint erőszakkal ment végbe.

1232-től 1248-ig ciszterciák laktak az apátság falai között, 1248-ban Szt. Norbert rendbeliek költöztek be a kolostorba akik a schwarzwaldi Allerheiligenből jöttek. Ezekben az időkben elvesztette a kolostor korábbi jelentőségét és inkább egy regionális központtá alakult át. A kolostor teljesen jelentéktelenné válása mégsem egészen következett be. Még a 14. században is képes volt arra a kolostor, jelentős építkezési munkálatokat végrehajtani, ami egy Matthäus Merian rézmetsző által készített kolostorképen is jól felismerhető.

A lorsche Szent Norbert rend közössége tanúja lett, hogy a mainzi érsek 1461-ben elzálogosította a kolostor egyes birtokait a Kurpfalznak (rajnai palotagrófok), akik függőségében Lorsch 1556-ig maradt. Ebben az évben be is zárták a kolostorokat, mert a reformációban fontos szerepet játszó választófejedelem Ottheinrich felvette az evangélikus vallást. Lorsch először megint 1623-ban került vissza a mainzi érsekséghez, amikor már az egykori szerzetesi élet virágzó központja rég romokban hevert. 1621-ben spanyol csapatok feldúlták a kolostort, amely ettől kezdve évtizedeken keresztül az egész környék számára mint egy kőbánya szolgált.

Dr. Hermann Schefers

A tizedpajta bemutatóterme

A 16. században készült magtárban a kolostor múlt 800 évéből származó emlékeket lehet megtekinteni. Sok minden hosszú ideig szunnyadt különböző kiállítótermekben és kőtarakban. Most a tizedpajta bemutatóterme biztosít egy új bejáratot a jelentős gyűjteménynek számára, amely tárgyakat az építészeti szobrászatból, a karoling-kortól a gótikus korig, és más számos érdekes leleteket tartalmaz.

Vendégeinknek az idegenvezetők mutatják meg ezt a kiállítást. A gyűjtemény tudományos ismereteit nagyon érdekes és különleges módon magyarázzák el. Egy töredék, egy darab fém vagy egy építészeti szobrászat kis része talán jelentéktelennek tűnik – de mégis tanúi a kolostor dicső múltjának.

Az idegenvezetések témátikusan és különböző nézőpontokból foglalkoznak a kolostor történetével. Így, többféle úton és személyes érdeklődés szerint, lehetőség van az „elveszett kolostor“ megértésére.

Lauresham a szabadtéri laboratórium

Az újonnan létrehozott lorsche kolostor Világörökség területén megépült 2012 augusztusától a „laureshami főúri birtok - egy régészeti kísérleti szabadtéri laboratórium”. A 4,1 hektár nagyságú Lauresham mint egy bejárható 1:1 terület, segít megmagyarázni a komplikált és nehezen megérthető főúraság és a korai középkori társadalmi struktúra témáját. Ideálisan mind ezt egy 8./9.századból származó főúri birtokon mint Lauresham.

Ezen felül ez a szabadtéri laboratórium még egy fórumot teremtett a régészeti kísérleti kutatás számára, hogy különböző kézműves és mezőgazdasági munkatechnikát kipróbálhassanak.

A jelenlegi településrégészeti kutatások eredményeire alapozva tapasztalt kézművesek egy épületcsoportot hoztak létre. Mindezt tudományos vezetéssel. Ez az épületcsoport lakó-, gazdasági-, istálló- és tároló épületekből és egy kápolnából áll. Ehhez jönnek még különböző mezőgazdasági területek mint, mezők, rétek és kertek. Állatok tartása, melyek kinézése a középkori fajtársaikhoz hasonlóak is biztosított.

Kérjük, vegye figyelembe:

- ⇒ Laureshám a téli hónapokban be van zárva
- ⇒ Kutyt nem szabad bevinni